

Ex 12,12-14: Tu noc projdu egyptskou zemi a všechno prvorozené v egyptské zemi pobiji, od lidí až po dobytek. Všechna egyptská božstva postihnu svými soudy. Já jsem Hospodin. Na domech, v nichž budete, budete mít na znamení krev. Když tu krev uvidím, pomínu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi. Ten den vám bude dnem pamětním, budete jej slavit jako slavnost Hospodinovu. Budete jej slavit po všechna svá pokolení. To je provždy platné nařízení.

Kapitola první: Taková je Boží vůle...

„Lidem, kterým vládneš, máš dopřát svobodu, taková je totiž Boží vůle,“ řekl Mojžíš svému vládci, ovšem ten nic podobného neměl v úmyslu. Považoval se za natolik mocného, že ho Bůh vlastně nezajímal (to se úspěšným někdy stává). I lidé ho považovali za neomezeně mocného, a tak si ti, co patřili k Mojžíšovi, sklesle špitají: „Tenhle zápas nemůžeme vyhrát.“ Jenomže jedna věc je, co si lidi špitají, a jiná, jak je to doopravdy. Špitávali jsme si v našich končinách, že nepřechkáme komunisty, teď si můžeme špitat, že nelze porazit teroristy nebo koronavirus nebo zastavit klimatické změny, ale strach má velké oči a pravda není tak přímočaře rovna tomu, jak se člověk čeho bojí. Mojžíšův příběh naznačuje, že Bůh má na tyhle protivníky síly dost. My té síly tolik nemáme, ale kus jí můžeme získat – tedy pokud budeme věrni Boží naději, nikoli lidské lhostejné setrvačnosti nebo něčemu takovému.

„Bůh na to má a je spolehlivý,“ ujišťoval opakovaně Mojžíš. Ale i tak by si na Boží vítězství vsadil tehdy málokdo. V příběhu pak následuje řada varovných znamení, která později dostala literární název Egyptské rány. Žilo se v tom zle a Božímu vítězství v tu chvíli prozatím věřil jenom Bůh, lidi ne. Lidi to jen sklesle nebo rozhořčeně komentovali (koho by těšily nálety sarančat nebo zkažená voda?). „Je to čím dál horší,“ říkali si na potkání a byl to výstižný popis skutečnosti, a přece to nebyla pravda: sice se jim žilo kvůli tomu hůř, jenže ona už to byla znamení naděje, která začínala klíčit. Nerozpoznali je však a těžko jim to mít za zlé.

Farao – to byl titul onoho vládce, s nímž se Mojžíš přel – byl kapku bezradný. Ustoupit nehodlal, jenže tyhle potíže, co stihly jeho zemi, by se mohly posléze nějak obrátit i proti němu, nedá-li pozor. Přednesl

tedy cosi, co mělo vypadat pokorně. Mojžíš jeho řeč vyslechl a moc jí nevěřil (však taky nebyla upřímná), ale i tak se odhodlal za krále a vůbec za nepřátele modlit. To proto, že Boží vůle je taková – aby lidé žili ve vnitřní svobodě od nepřátelství, pokojně a v lásce a žádným zlem aby si to nedali zkazit.

Až přišla předposlední rána: tma tmoucí, taková, že by ji šlo nahmatat a krájet – avšak v obydlích těch, kdo náleželi Hospodinu, bylo světla dost. Samozřejmě nejde o popis dobré či špatné viditelnosti, ale o symbolické vyjádření, že farao a jeho lidé žijí v době temna a jednají podle toho, zatímco ti druzí, co patří Hospodinu, vidí světlo a žije se jim líp. Farao, věrný temnu, zkusil temnou obezličku: „Beze všeho si jděte, kam chcete,“ a vzápětí to „beze všeho“ upřesnil: „Pustím vás, ale bez majetku, ten tu necháte.“ (Vydrželi by to, však i dnešní církev může být chudá, skromnost jí sluší víc než bohatství, ale je nehorázné, když jí to předhazují nějací potměšilí faraoni, co mají na její majetek špatně skrývaný zálsk.) Mojžíš odmítl: „Ono to všechno patří Bohu, nikoli nám a ani tobě, králi, a my to smíme a máme užívat ke službě Hospodinu. Proto si to vezmeme s sebou.“

Nepohodli se a ten večer hlásili ve zprávách, že jednání mezi faraonem a Mojžíšem skončilo neúspěšně a už nebude pokračovat. Lidem, co patřili k Mojžíšovi, ta zpráva na klidu a na radosti nepřidala. To ještě nevěděli, co znamenala: že jejich otrokář farao s konečnou platností prohrál. Ještě to v tu chvíli neví ani on (a ani by si to nepřipustil).

Kapitola druhá: Co se to tu slaví?

Zatímco to vypadalo, že už i v duších Božího lidu se teď rozhostí tma, blížila se rozhodující, poslední rána, s níž přichází svoboda. „My se na tu svobodu připravíme,“ pravil Mojžíš a připojil k tomu instrukce, jak: „Budeme společně hodovat. Ale ještě předtím zabijete beránka a jeho krví potřete veřeje svých dveří. Až bude Hospodin procházet zemi a uvidí na vašich dveřích krev, nedopustí, aby dovnitř vešel zhoubce. To platí jednou provždy – pro vás i pro další generace.“

Je to tak podnes. Bůh nás zachraňuje a nedělá to kvůli tomu, jací jsme, ale protože se tak rozhodl. Tohle vyznání není záležitostí taměj-

ších dávných pokolení – tohle vyznání platí, ať žijeme v kterékoli zemi a v kterékoli době. Každá doba přináší nějaké zotročení, na něž starší generace zpravidla už nemá nervy a mladší zase zkušenosti, a zatímco si špitáme, že tentokrát to bude doopravdy nad naše síly, Bůh už nás mezitím zachraňuje. Jestli se mají budoucí generace od těch předchozích něco dozvědět, pak právě tohle: že Bůh o záchraně jenom nemluví, ale opravdu ji nabízí, a že je na něj spolehnutí. (Jako poučka to moc nefunguje, jako vaše prožitá zkušenost, za kterou ručíte, už víc.)

Však je to i obsah bohoslužeb. Když to řeknu slovy toho starého příběhu: vyvázli jsme a anděl zhoubce na nás neudeřil, a to jen proto, že máme takřikajíc veřeje domů značené krví. Ne však naší, ale Ježíšovou – takhle to pro sebe čtou křesťané. Právě proto se Kristu v křesťanské tradici přezdívá beránek, Boží beránek. Říká-li vám to něco a chcete-li to sdílet s přáteli, možná chodíte do kostela; a jestli se vaše děti někdy zeptají, proč to děláte a co to tam slavíte, tady je odpověď.

Kapitola třetí: Tohle ještě není cíl

Žijeme dnes v zemi s křesťanskými kořeny, což značí, že si lidskou svobodu spojujeme s tím, co nám dal Bůh. Většina lidí o tom nemá ani páru, ale na tom tolik nesejde: ty kořeny a tradice a symboly a způsob vidění světa v nás pořád nějak jsou, byť pozapomenuté a někdy i zdegenerované, ale existují a stojí za to je oživovat a léčit a všímat si jich blíž – právě kvůli té báječné svobodě, kterou Bůh lidem dopřává (což faraonovi a jeho dědicům všech dob a národností jde zpravidla dost ztuha, pokud vůbec). Prolitá Kristova (beránkova) krev znamená, že si to s námi anděl-zhoubce nevyřídil, ačkoli důvody by k tomu měl. Bůh nám tou krví totiž dopřál tu zmíněnou svobodu:

Jsme svobodni od minulých vin: samozřejmě se k nim hlásíme, jsme-li přičetní, vždyť jsou to viny naše – ale můžeme je uznat, a ne je umanutě obhajovat a opakovat a donekonečna svádět na jiné.

Jsme také svobodni od smrti: jistěže umřeme, ale smrt je něco jako tečka na konci našeho životního dopisu a nebude rozhodovat, o čem ten dopis byl a zač stál.

A jsme svobodni i od strachu: to se ví, že se bojíme, ale Bůh má síly a moci dost a my se k němu smíme připojit a chytit se ho jak dítě rodičů

– strašidla sice zůstanou dál strašlivá, ale Boží naděje je přece jen odzbrojí (asi jako když ve tmě rozsvítíte).

Přesně tohle vysvobození předávejte dál a nenahrazujte je svěřacími kazajkami typu "musíš, nesmíš" ani nějakou poděděnou snůškou ponaučení ani podmanivými výhrůzkami konce světa a horoucích pekel.

Žijeme ve společnosti s křesťanskými kořeny, leč poněkud dezorientované – kvůli těžkostem, jež na nás doléhají (pandemii nevyjímaje), kvůli životním cílům, na nichž se neshodneme, kvůli tomu, jak církve poztrácely důvěru a nikdo je nenahradil, i kvůli zmatení jazyka, kdy se pravda míchá se lží a kupříkladu křesťanskými hodnotami se tu slovně ohánějí i lidé, kteří hlásají nenávisť k druhým. Tím vším se nedejte svést, kéž by to byla jen nepříjemná předzvěst klíčící naděje. I kdybychom však žili v úplně pohodových časech a v úplně pohodové zemi, stejně neporozumíme všemu, co se s námi a kolem nás děje – ale věříme, že když se do toho dění vloží Bůh, půjde to díky němu přece jen k dobrému. Mezitím asi zažijeme lečjaká varovná znamení ve stylu egyptských ran a lidi si budou špitat, že je to čím dál horší. Tím možná výstižně popíšou, jak se cítí, ale pravda není tak přímočaře rovna tomu, jak se člověk cítí a jak se čeho bojí, a hlavně to ještě není konečná: nejsme přece v cíli, ale teprve na cestě. A ať nás cestou potká cokoli, pořád platí, že na to, abychom ji zvládli a neprohráli život, má Bůh síly dost a my se k němu smíme přidat.

Těžko říct, jaké dny nás čekají, ale určitě se v nich neobejdeme bez Boží milosti (bez té symbolické „krve na veřejích“), vždyť bez ní by náš život stál pevně leda jako dům na písku.

Těžko říct, čeho se kdy lekne a co nás rozesmutní: našťastí je na dosah Boží láska, díky které nejsme sami ani ve smutku a trápeních.

Těžko říct, jaké úkoly nás kde čekají, kdo nás bude potřebovat a co bude třeba udělat: a tak se opřete o Boží pomoc, abyste neklesali pod tíhou zbytečných úkolů ani neúnosných břemen, ale abyste poznali a našli, co je dobré a co od vás Bůh čeká, a obnovili tím svou mysl.

Amen.